

ПРАГ

Праг је главни и највећи град Чешке републике. Налази се на обалама реке Влтаве у средишту регије Чешка, док град окружују ниске планине. У граду живи око 1,3 милиона становника, док у широј градској области живи око 2,3 милиона становника. Праг представља политички, економски, културни, образовни и саобраћајни центар државе. „Златни Праг“, „град са стотину торњева“ (иако их има много више од стотину), „магични град“, „златни град“ само су неки од назива под којим је овај град познат међу туристима.

Захваљујући географском положају и саобраћајницама које повезују Средњу и Источну Европу, Праг је био град где су се преплитали словенски и германски утицаји. У овом граду живели су и стварали неки од највећих уметника и научника. Најпознатији међу њима били су: Волфганг Амадеус Моцарт, Беджих Сметана, Антоњин Дворжак, Франц Кафка, Јарослав Хашек, Јан Непомук, Јан Хус, Тихо де Брахе, Јохан Кеплер, Алберт Ајнштајн и други.

Током историје дуже од једног миленијума, град је имао велики значај, нарочито за време Светог римског царства, када је био престоница два владара. Захваљујући бројним културно-историјским знаменитостима, историјско језгро града уврштено је 1992. године на листу Светске културне баштине под заштитим UNESCO-а. У Прагу постоје бројне грађевине грађене у стилу романике, готике, ренесансе, барока, арт нувоа, кубизма и других стилова, које привлаче велики број туриста. Овај град, са више од 4 милиона туриста годишње, један је од најпосећенијих градова Средње Европе.

Занимљива легенда говори о настанку Прага. У VII веку чешким земљама са брда Вишеград владали су словенски принц Премисл и његова жена Либуше. Према легенди, једнога дана Либуше је имала визију. Посматрала је шуму на брду преко реке Влтаве и изговорила: „Видим велики град, чија ће слава досегнути звезде.“. Послала је поданике да у шуми, на месту где дрвосеча прави праг куће, направе дворца. Тако је град добио назив Праг. Њене речи су се обистиниле и два века касније, Праг је постао престоница династије Премисловић.

Око тврђава Вишеград и Храдчани формирала су се насеља, која су се између IX и X века спојила. Значај града растао је и због све већег броја занатлија и трговаца, претежно Јевреја и Немаца. У XIII веку (између 1232. и 1235. године) Праг је добио статус града.

За време владавине Карла IV, Праг је постао престоница Краљевине Чешке и Светог Римског царства. Развоју града допринело је оснивање универзитета половином XIV века (1347. године). У XV веку јављају се прото-реформаторске идеје, што доводи до сукоба са католичком црквом.

Успон Хабсбуршке династије у XVI веку довео је до ограничења чешке аутономије и премештање суда у Беч. За време владавине Краља Рудолфа II, Праг је постао европска престоница културе. У њему су живели и стварали велики научници и уметници тога доба. У првој половини XVII века десио се Тридесетогодишњи рат, који је довео до велике емиграције средње класе и смањење броја становника са 60.000 пре рата на 20.000 до краја рата.

Крајем XVII века започела је обнова града, који током XVIII века економски јача. Богати трговци и племство градили су грађевине у барокном стилу, по којима је Праг данас препознатљив. Године 1784. за време владавине Јозефа II долази до спајања четири градске општине. Мала страна, Нови град, Стари град и Храдчани спојени су у јединствену целину.

Индустријска револуција значајно је утицала на развој града. Половином XIX века у Прагу је већина становништва говорила немачки језик, али јачањем националног покрета и досељавањем Чеха из остатка Чешке и Моравске, као и услед асимилације, долази до измене етничког састава и увећања броја становника Прага.

Након Првог светског рата створена је Чехословачка, а Праг је постао престоница новостворене државе. Развијена индустрија довела је до економског и популационог раста. За време Другог светског рата, Чешка и Моравска били су немачки протекторат. Из Прага, који је током историје био познат као мултиетнички град, Јевреји су депортовани. На крају рата савезничке снаге бомбардовале су Праг. Током бомбардовања оштећени су бројни културно-историјски споменици, привредни и стамбени објекти.

Након Другог светског рата, Праг је био под политичким утицајем СССР-а. Године 1968. започео је период политичке либерализације, који је познат као „Прашко пролеће“. Иако је покрет

имао велику подршку грађана, „Прашко пролеће“ завршено је у августу исте године совјетском окупацијом и уласком тенкова у Праг.

На улицама Прага одиграла се 1989. године „Плишана револуција“, која је довела до пада комунистичког режима и демократских промена. Након споразумног раздвајања Чешке и Словачке, Праг је постао престоница нове Чешке Републике.

У августу 2002. године, Праг је погодила највећа поплава у последња два века. Значајан део града био је поплављен, а метро ван функције. Већа оштећења у Прагу спречена су правовременим информисањем и евакуацијом становништва, али се штета процењује на 30 милиона долара. Оштећења су претрпели: градска библиотека, Мала страна, Национално позориште, као и Зоолошки врт.

Прашки замак (Прашки храм) је једна од најважнијих знаменитости Прага. Из њега су државом управљали чешки краљеви, императори Светог Римског царства и председници Чехословачке и Чешке републике. Замак се налази у градској четврти Храдчани, па се овај назив често употребљава као синоним за сам Прашки замак. Са дужином од око 570 m и ширином од око 130 m, замак је увршћен у Гинисову књигу рекорда као највећи стари замак на свету. Комплекс замка прекрива око 70.000 m², а састоји се од палата и грађевина различитих архитектонских стилова.

Историја замка дужа је од једног миленијума. Крајем IX века овде је подигнута Богородичина црква, док су цркве посвећене Светом Ђорђу и Светом Виту подигнуте почетком X века. Поред цркве Светог Ђорђа подигнут је и први манастир у Чешкој, а замак је био значајан и за представнике духовне власти, јер се овде налазило седиште чешког бискупа. Романичка палата подигнута је у XII веку, али је за време владавине Карла IV у XIV веку претворена у палату у готичком стилу, док су зидине око дворца ојачане. На месту некадашње ротунде и цркве почиње изградња готичке цркве Светог Вита, по узору на француске катедрале. Изградња замка наставља се за време владавине Вацлава (Венцеслава) IV, сина Карла IV. За време Хуситских ратова, замак је напуштен, што води његовом пропадању. Крајем XV века, краљ нове династије, Владислав II обнавља и дограђује замак, а гради се и Владиславова дворана. У пожару 1541. године страдао је велики део замка. Владари династије Хабзбург граде у стилу ренесансе. Значајну реконструкцију замка спровела је краљица Марија Терезија у другој половини XVIII века. Фердинанд V је након абдикације 1848. године живео у Прашком замку. Од 1918. године Прашки замак је седиште

председника Чехословачке републике. Словеначки архитекта Јоже Плечник реновирао је нову краљевску палату и баште, а радове је наставио и његов наследник, Павел Јанак. Током немачке окупације, у Прашком замку живео је Рајнхард Хајндрих, који је управљао Чешком и Моравском. Прича се да је Хајндрих на главу ставио чешку круну. Легенда каже да ће узурпатор који стави круну на главу умрети у року од годину дана. За мање од годину дана од преузимање власти, Хајндрих је убијен. Након ослобађања Чехословачке у замку је била влада. Након раздвајања Чешке и Словачке у замку су канцеларије председника Чешке Републике. Дугогодишњи председник Чешке Републике, Вацлав Хавел иницирао је рестаурацију просторија које су биле недоступне и занемарене, а којима је враћен стари сјај.

У комплексу Прашког замка налазе се готичка катедрала Светог Вита, романичка базилика Светог Ђорђа, манастир Светог Ђорђа, неколико палата (стара и нова краљевска палата, Розенберг палата и летњиковац краљице Ане), баште (Краљевска, Рајска и Јеленова) и одбрамбене куле. Већи део комплекса замка отворен је за посетиоце. Овде се налази и неколико значајних музеја: Национална галерија са колекцијом чешког барока и маниризма, изложба посвећена чешкој историји, музеј играчака. Посебну атракцију унутар замка представља смена гарде у Првом дворишту, која се одвија на сваких сат времена, од 5 сати ујутру до 23 сата. Посетиоцима су занимљиви и Друго и Треће двориште, у којима се налазе разни споменици и фонтане.

Катедрала Светог Вита грађена је дуже од миленијума. На њеном месту је 925. године Вацлав саградио романичку грађевину у којој ће бити сахрањен. Овај објект замењен је 1060. године тробродном грађевином са две певнице. Године 1344. Карло IV ангажује француског архитекту да изгради готичку катедралу. Изградњу настављају и синови Карла IV, Јан и Вацлав, али је прекидају Хуситски ратови. До тог времена био је завршен звоник, али је само половина целе грађевине била готова. У наредним вековима грађевина је претрпела озбиљна оштећења, горела је више пута, а разарали су је и Калвинисти и Пруси. Године 1872. Јозеф Мокер наставља радове на изградњи катедрале, а након његове смрти Камил Хилберт преузима посао 1899. године, да би 1929. године катедрала била завршена.

Катедрала је раскошно декорисана. Западна и јужна фасада украшене су бројним украсима, барелефима и мозаицима. Унутрашњост катедрале красе капеле и скулптуре, попут оних Светог Вита и Светог Јана Непомука. Прозори катедрале украшени су

витражима, међу којима посебно место заузима дело Алфонса Мухе. У катедрали се налази и богата ризница у којој се богослужбени предмети, као и златна круна и скиптар са драгим камењем. Испод катедрале, археолошким ископавањима, откривена је ротунда, која представља краљевску крипту у којој почивају Карло IV, Вацлав, Рудолф II и други.

Краљевски дворaц датира из XII века, али је касније дограђиван и реновиран. Налази се у Трећем дворишту Прашког замка, а испред њега се налази статуа Светог Ђорђа. Међу бројним собама и дворанама, посебно место заузима Владиславова дворана, која је на крају XV века била највећа дворана у Европи. Дворана дужине 62m, ширине 16m и висине 13m, служила је за различите свечаности, борбе витеза на коњима, али и као пијаца.

Од Прашког замка до леве обале Влтаве простире се Мала страна. Настала је у XIII веку обједињавањем насеља испод Прашког замка. Град је добио статус краљевског града, а са тим и привилегије. Ово је градска четврт коју су у прошлости насељавале претежно занатлије немачког порекла, досељене на позив краља. Пажњу туриста привлаче Валенштајн палата, црква Светог Николе, Петрин кула (која изгледом подсећа на Ајфелову кулу у Паризу, а до које се стиже успињачом) и Нерудова улица, који је овде рођен, живео и стварао.

Поглед на Карлов мост

Карлов мост је најстарији очувани мост преко Влтаве. Изградња моста, на месту некадашњег Јудитиног моста који је однела поплава, започела је 1357. године под покровитељством Карла IV. Мост је завршен 1402. године и наредна четири века био је једини мост преко Влтаве. Легенда каже да су, током изградње, у малтер који везује камене блокове моста додавани млеко и јаја из целог краљевства. Мост је дугачак 516 m, а широк око 10 m. Мост уоквирују три торња, два на Малој Страни, а један у Старом граду. Мост је током историје више пута био оштећен поплавама, али су власти предузимале радове на његовој реконструкцији. На мосту се налази тридесетак статуа подигнутих почетком XVIII века у барокном стилу. Међу статуама је и статуа Светог Јана Непомука, заштитника града, који је са моста бачен у Влтаву. Током дана се на мосту могу видети бројни сликари и продавци сувенира, као и туристи, којима је Карлов мост незаобилазна тачка током разгледања Прага. Мост је често и сценографија за снимање филмова и музичких спотова.

Староградски трг (Староместске намјести) је трг у Старом граду. Простире се између Вацлавског трга (Вацлавске намјести) и Карловог моста. Захваљујући свом положају и великом броју знаменитости које се налазе у непосредном окружењу представља место окупљања туриста. На центру овог трга налази се статуа Јана Хуса, идеолога чешке реформације, чија су религиозна схватања проглашена јеретичким због чега је спаљен на ломачи 1415. године. На овом тргу налази се готичка црква Богородице пред Тином, познатија као Тинска катедрала, као и барокна црква Светог Николе. На Староградском тргу налази се Астрономски сат (Прашки Орлој), један од најпознатијих симбола Прага. Астрономски сат датира из 1410. године, а током векова више је пута престајао да ради, али је и обнављан, јер се сматра да ће, уколико престане да ради, град задесити велика несрећа. Осим положаја Месеца и Сунца на небу, сат приказује и бројне астрономске детаље, док се током дана на сваких сат времена одиграва својеврсна представа, која окупља велики број туриста. Тада се отварају два прозора изнад самог сата, покреће се дванаест фигура апостола, као и четири фигуре које које имају посебну симболику. Човек са огледалом представља таштину, стереотипно приказан Јеврејин са врећом злата похлепу, Турчин са гитаром провод и забаву, док скелет симболизује смрт и пролазност. Завршетак кретања фигура и откуцавање сата праћени су аплаузом готово свих који се испред сата нађу у том тренутку.

Јеврејска четврт (Јозефов) налази се унутар Старог града. У њој је у прошлости живела једна од најстаријих и најпознатијих јеврејских заједница у Европи. Карло IV дозволио је прашким Јеврејима да користе своју заставу са Давидовом звездом у овом делу града. И поред бројних страдања, заједница се одржала. Овде постоји шест синагога (међу којима је и Стара Нова синагога, најстарија активна синагога у Европи) и јеврејско гробље, као и јеврејска свечана сала која представља део Јеврејског музеја у Прагу, у којој се одржавају изложбе посвећене историји Јевреја. У Јеврејској четврти налази се и Музеј Франца Кафке, који је у њој живео, а сахрањен је на новом јеврејском гробљу.

Вацлавски трг (Вацлавске намјести) је један од главних градских тргова у Новог граду. Током средњег века звао се Коњски трг, пошто је овде била велика пијаца, а данашњи назив добио је половином XIX века у част Светог Вацлава, заштитника Чешке. На овом тргу одигравали су се важни историјски догађаји, а на њему се одржавају демонстрације, прославе и друга јавна окупљања. Трг је правоугаоног облика, чијим дужицима води булевар, који се спушта и повезује две најпрометније метро станице у Прагу, Музеј и Мустек. Тргом доминирају Национални музеј и споменик са статуом Вацлава. Национални музеј има богату збирку, а у главној згради на Вацлавском тргу постоји стална поставка минерала, фосила, палеонтолошких остатака и археолошких ископина са простора некадашње Чехословачке.

Вишеград је замак који је саграђен у X веку на узвишењу над Влтавом. У наредна два века био је значајан као и Прашки замак, с обзиром да је био друга резиденција словенских владара, али затим његов значај опада. Унутар замка се налази Црква Светог Петра и Светог Павла, као и Вишеградско гробље на ком су сахрањени знаменити Чеси, попут Антоњина Дворжака, Беджиха Сметане, Карела Чапека и Алфонса Мухе.

Постоји још неколико грађевина које привлаче пажњу туриста. То су: градска већница (подигнута у стилу сецесије на почетку XX века), Барутна кула (кула у готичком стилу у Старом граду), Каролинум (зграда Карловог универзитета из XIV века), ТВ торањ Жишков (на ком се налазе скултуре беба које пузе једног од најконтроверзнијих европских уметника Давида Чернија), „Кућа која плеше“ („Цинцер и Фред“) и многе друге. Туристи у Прагу воле да посете и музеје, галерије, док има и оних који Праг бирају због културних и забавних дешавања.

Љубитељи флоре и фауне не треба да пропусте прилику да посете ботаничку башту и зоолошки врт. У ботаничкој башти, осим предивно уређеног парка, постоји и виноград Свете Кларе, јапански врт, као и стаклена башта. У зоолошком врту који је основан пре осам деценија живи око 670 животињских врста. Радници врта посебно су посвећени очувању дивљег коња Пржевалског, који је крајње угрожена врста. За време велике поплаве 2002. године, из зоолошког врта „побегао“ је морски лав Гастон, који је отпливао до Дрездена у Немачкој, где су га спасиоци извадили из реке. Током транспорта је, због исцрпљености и инфекције угинуо, али је и постао симбол велике поплаве. У поплави су страдали и слон и нилски коњ. Године 2007. магазин „Forbes Traveler“ уврстио је овај зоолошки врт на списак најбољих у свету.

Саобраћај у Прагу добро функционише. Аутобуси, трамваји и три линије метроа обезбеђују брзо кретање кроз град. Бројни ресторани нуде, поред јела интернационалне кухиње и традиционалну чешку кухињу, као и незаобилазна чешка пива. Пивнице су место окупљања, како локалног становништва, тако и туриста. Посета Прагу не би била потпуна без одласка на реку на чијим је обалама овај град подигнут. Влтавом саобраћају бродови, са којих се Праг може разгледати, док свира музика познатих чешких композитора.

Туристичке знаменитости Прага припадају различитим епохама и архитектонским стиловима и освајају својим шармом бројне туристе из целог света. Четири милиона туриста који годишње посете овај град са разлогом су одабрали ову средњоевропску престоницу.

Алекса Попадић